

The reports of the police administration bodies contained in the archives reveal data on the state of discipline observance and legality in the police bodies. The rates of disciplinary offenses and crimes committed by police officers decreased during the studied period.

Keywords: police officer, legal responsibility, disciplinary offenses, criminal liability.

DOI: 10.33766/2524-0323.98.25-34

УДК: 347.121

Куляша М. В., викладач кафедри інформаційного, господарського та адміністративного права НТУУ «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (м. Київ, Україна)

e-mail: maria.kuliasha@gmail.com

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-7612-5219>

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕНДАВМЕНТУ ЯК ІНСТРУМЕНТУ ДОБРОЧИННОСТІ: ПОТОЧНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ

На сучасному етапі одним із альтернативних інструментів залучення коштів для суб'єктів освітньої, наукової, культурної діяльності є створення ендавмент-фондів.

Під ендавмент-фондом слід розуміти цільовий фонд, створений для некомерційних цілей, таких як фінансування організації освіти, культури, медицини тощо. Ендавмент-фонд, як правовий інститут, є схожим на благодійний фонд, водночас його правова природа та механізм використання є дещо відмінними, що робить його унікальним інструментом доброчинності. По-перше, ендавмент являє собою певний капітал, що складається з грошей, цінних паперів, вартості іншого майна, наданого фізичними та/або юридичними особами-благодійниками; по-друге, благодійник набуває фінансової стабільності та інституційної спроможності за допомогою отримання гарантованого пасивного доходу від використання основного капіталу; по-третє, приріст капіталу забезпечується відповідною професійною компанією з управління активами – банком або небанківською фінансовою установою, що визначає пріоритетні напрямки інвестування коштів.

Ендавмент-фонди наразі є перспективним інструментом позабюджетної підтримки закладів освіти, науки, охорони здоров'я та культури. Впровадження та поширення такої практики в Україні ще потребує активізації та об'єднання зусиль держави, представників бізнесу і відповідних закладів та установ.

Ключові слова: автоматизація технологій, поняття «ендавмент», ендавмент-фонди, благодійні фонди, вітчизняна практика використання ендавментів, відсоткова філантропія.

Постановка проблеми. Повномасштабне вторгнення росії, тимчасова окупація, артилерійські та ракетні обстріли українських міст та селищ спричинили значну шкоду для освітньої, медичної, культурної інфраструктури України, а також призвели до знищення чи пошкодження великих промислових підприємств, порушення чи припинення окремих логістичних ланцюгів.

© Куляша М. В., 2022

Тому в контексті післявоєнної відбудови держави стає актуальним питання про пошук додаткових позабюджетних інструментів підтримки, зокрема закладів освіти, науки та культури.

На сучасному етапі одним із альтернативних інструментів залучення коштів для суб'єктів освітньої, наукової, культурної діяльності є створення ендавмент-фондів. Це ресурсний капітал, що формується за рахунок благодійних внесків з метою надання можливості некомерційним організаціям отримати прибутки. За допомогою ендавменту є можливість забезпечити фінансову спроможність відповідних закладів освіти, науки та культури, а відтак підтримати їх довгострокові проекти [3, с. 133].

З початком повномасштабного вторгнення РФ, спостерігається тенденція до збільшення кількості благодійних фондів, які спеціалізуються на підтримці військових, рятувальників, працівників закладів охорони здоров'я та підприємств критичної інфраструктури, допомоги цивільним особам, що постраждали внаслідок війни. Фактично в умовах війни формується рух позабюджетної підтримки всієї системи національної безпеки через створення та фінансування благодійних фондів.

Наведене відкриває можливості для розвитку позабюджетного фінансування в різних галузях суспільного життя на постійній основі, що підкреслює значущість дослідження специфіки функціонування ендавмент-фондів в Україні та зарубіжних країнах, його юридичної природи та особливостей правового регулювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні аспекти створення, управління та використання благодійних фондів досліджували у своїх роботах М. В. Рисін, М. В. Дмитришин, М. В. Євтєєва, О. П. Воробйова, Ю. О. Гернего. Перспективи застосування можливостей ендавменту для забезпечення реформування вітчизняної освіти розглянули О. Белов, Т. Лебеда, К. Рябков.

Формулювання цілей. Метою статті є дослідження особливостей практики використання ендавмент-фондів як унікального інструменту добродійності в Україні та за кордоном, сутності його юридичної природи й специфіки правового регулювання.

Не повністю реалізовані можливості є передумовою виникнення потреби в дослідженні причин такої безініціативності в цьому напрямку, пошуку можливостей усунення наявних перешкод та оцінки перспектив поширення практики формування й функціонування закладів освіти, науки та культури.

Виклад основного матеріалу. Термін «ендавмент-фонд» є досить поширеним у зарубіжній літературі, однак існують різні підходи до його визначення. Нерідко можна зустріти такі формулювання, як: endowment (ендавмент), endowment fund (ендавмент-фонд) та фінансовий endowment (фінансовий ендавмент). Наведені терміни є, переважно, синонімічними та означають передачу ресурсів (грошей, майна) у дар організації, окремій особі або групі осіб для досягнення суспільно-значущих цілей, наприклад, підтримки діяльності університетів, шкіл, лікарень, бібліотек та музеїв.

Такий фонд наповнюється переважно за рахунок благодійних пожертвувань. У подальшому фонд самостійно використовує отриманий капітал, але весь дохід від використання такого капіталу має бути направлений на підтримку організації, для яких він був створений [4].

Вітчизняне законодавство, зокрема, Податковий кодекс України теж містить поняття «ендавменту». У Законі України «Про вищу освіту» вжито термін «сталий фонд (ендавмент), натомість, положеннями Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» визначено управління благодійними ендавментами як вид благодійної діяльності.

Так, відповідно до пп. 170.7.5 п.170.7 ст. 170 Податкового кодексу України термін «ендавмент» означає суму коштів або цінних паперів, які вносяться благодійником у банк або небанківську фінансову установу, завдяки чому набувач благодійної допомоги отримує право на використання процентів або дивідендів, нарахованих на суму такого ендавменту. При тому такий набувач не має права витратити або відчужувати основну суму такого ендавменту без згоди благодійника [6].

Згідно з пунктом 22 частини 1 статті 1 Закону України «Про вищу освіту», сталий фонд (ендавмент) – це сума коштів або вартість іншого майна, призначена для інвестування або капіталізації на строк не менше 36 місяців, пасивні доходи від якої використовуються закладом вищої освіти з метою здійснення його статутної діяльності в порядку, визначеному благодійником або уповноваженою ним особою [7, с. 114].

Таким чином, законодавство України визначає ендавмент-фонд як суму коштів, цінних паперів або вартість іншого майна, що вноситься благодійником у банк або небанківську фінансову установу для інвестування або капіталізації, після чого в набувача благодійної допомоги виникає право на отриманні внаслідок використання такого капіталу дивідендів та процентів.

Аналізуючи вищенаведені визначення, можна виокремити наступних учасників праввідносин у сфері діяльності ендавмент-фондів:

- благодійник – фізична та/або юридична особа, що вносить в установленому порядку грошові кошти або цінні папери з метою підтримки діяльності закладів освіти, культури, науки;

- суб'єкт з управління активами – банківська або небанківська фінансова установа, що здійснює інвестування та капіталізацію вказаних активів, внесених благодійником, з подальшою виплатою дивідендів та процентів в інтересах набувача благодійної допомоги;

- набувач благодійної допомоги – заклад освіти, науки, культури, що набуває право на дивіденди та проценти, нараховані на капітал, внесений благодійником.

Доречно зазначити, що в науковій літературі існує й інший підхід до визначення ендавменту, згідно з яким, це фонд (компанія з управління активами), заснований відповідним закладом освіти, науки, культури з метою акумулювання коштів благодійників для підтримки статутної діяльності. Такий підхід у розумінні ґрунтується на положеннях закону України «Про вищу освіту», згідно з яким

заклад вищої освіти має право засновувати сталий фонд (ендавмент) закладу вищої освіти та розпоряджатися доходами від його використання відповідно до умов функціонування сталого фонду [7, с. 119].

У цьому контексті ендавмент-фондом може бути система фондів, кожен з яких призначений для досягнення власних цілей, наприклад: підтримка наукових досліджень та розробки творчих композицій, виплата грантів для викладачів й креативної індустрії, поліпшення матеріально-технічної бази [8].

Отже, ключові особливості, що дозволяють виокремити ендавмент серед інших інструментів доброчинності та впливають зі специфіки юридичної природи, полягають у наступному.

По-перше, ендавмент являє собою певний капітал, що складається з грошей, цінних паперів, вартості іншого майна, наданого фізичними та/або юридичними особами-благодійниками. Причому, такий капітал є недоторканим, який не передається в розпорядження вигодонабувача, а доручається відповідній компанії з управління активами, що забезпечує сталий характер фонду.

Іншими словами, ендавмент-фонд – це сталий капітал, який підлягає саме інвестуванню або капіталізації, після чого отриманий інвестиційний дохід переходить на потреби відповідних закладів освіти, науки, культури. Такий підхід сприяє формуванню часткової незалежності та інституційної спроможності вигодонабувача, оскільки, на відміну від разових пожертв та інших добровільних надходжень, які є мінливими, має місце формування саме сталого капіталу.

По-друге, благодійник набуває фінансової стабільності та інституційної спроможності за допомогою отримання гарантованого пасивного доходу від використання основного капіталу. Постійна капіталізація ресурсів фонду сприяє формуванню довготривалого джерела фінансування для певної некомерційної діяльності, адже активи ендавмент-фонду перебувають в активному обігу, а відтак мають приріст, який передається на стабільній основі відповідній некомерційній організації. Причому, ключовим вигодонабувачем від такого фонду є організація, для підтримки якої він створений, що підвищує прозорість такого інституту позабюджетного фінансування.

По-третє, приріст капіталу забезпечується відповідною професійною компанією з управління активами – банком або небанківською фінансовою установою, що визначає пріоритетні напрямки інвестування коштів. Таким чином, основний капітал фонду міститься в серці економічних відносин, тобто працює в різних галузях економіки. Прозорість управління такими коштами визначається через затверджені між благодійником, керуючою компанією та отримувачем інвестиційного доходу політики, а також відповідні регламенти, якими визначаються напрямки та програми, на які набувач допомоги отримує кошти [8].

Традиційно, функціонування ендавмент-фондів складається з наступних етапів:

- 1) формування сталого капіталу благодійниками, тобто внесення грошових коштів та цінних паперів фізичними та юридичними особами;
- 2) передача сформованого капіталу в управління третій особі – банку або небанківській фінансовій установі для здійснення управління активом;

3) управління компанією капіталом та його приріст завдяки інвестуванню та капіталізації ресурсів;

4) передача відсотків, дивідендів та інших форм інвестиційного доходу від ендавмент-фонду для цільового використання вигодонабувачу [9, с. 237].

На першому етапі здійснюється акумулювання коштів та інших ресурсів. Для цієї мети медичний, освітній, культурний заклад, наукові установи можуть заснувати власний благодійний фонд або ж залучити третю компанію, на рахунках яких, відповідно, буде здійснюватися накопичення внесків благодійників. Ключовим завданням для вигодонабувача на даному етапі є популяризація його позабюджетної підтримки. Це може здійснюватись через мережу випускників відповідного закладу освіти, співпрацю з представниками бізнесу, пошук потенційно зацікавлених меценатів тощо [8].

На другому та третьому етапах ключова роль належить компанії з управління активами. У світовій практиці існують три відповідних підходи.

Перший підхід передбачає створення закладом освіти, науки, охорони здоров'я, культури власних компаній з управління активами. Контроль за інвестиційною діяльністю таких фондів здійснюють відповідні опікунські ради, що заснуються з числа благодійників, тоді як нормативи та напрямки використання активів визначаються з професійних менеджерів, що входять до складу відповідних інвестиційних органів управління [8].

Другий підхід передбачає передачу управління ендавментів третім особам – банкам, траст-фондам, інвестиційним компаніям тощо. Такий підхід сприяє прозорому та ефективному використанню основного капіталу професійними компаніями. Крім того, за таких умов частина доходу від розміщення та використання інвестиційного капіталу фактично переходить третій особі. Однак, у разі першого підходу така ж сума, якщо не більша, витрачається на утримання інвестиційного менеджменту. При цьому, за другого варіанта якість результату, на нашу думку, є більш ймовірною саме за рахунок залучення професійної, в галузі інвестування, компанії.

Зрештою, третій підхід передбачає поєднання ознак двох попередніх, коли заклади вищої освіти заснують так звані «класичні» ендавмент-фонди, які наповнюються за рахунок коштів внутрішніх донорів. Сформований капітал таких фондів не підлягає витрачання, крім виняткових випадків, за яких від 5 до 10 % від сталого капіталу все ж може бути використано. Частина ж коштів таких фондів переходить в управління незалежній компанії, що здійснює інвестування такого активу.

На фінальному етапі функціонування ендавменту відповідна компанія з управління активами передає інвестиційний дохід вигодонабувачу під реалізацію конкретних програм, сформованих за погодженням вигодонабувача з благодійниками [9, с. 239].

Невід'ємною складовою дослідження ендавмент-фондів як унікального інструменту доброчинності є систематизація та аналіз практики їх використання.

Так наразі в Україні фінансування закладів освіти, науки, охорони здоров'я та культури має переважно характер бюджетного, тобто здійснюється за рахунок

державного та/або місцевого бюджетів, відтак, ендавмент-фонди перебувають на початковій стадії формування. На мою думку, це пов'язано в т.ч. і з непоінформованістю суспільства, нестабільністю фінансового сектору внаслідок тривалої війни з росією, недостатньою сформованістю системи стратегічних взаємозв'язків між інноваційним бізнесом та освітою.

Однак, певні позитивні сигнали все ж мали місце. Так у період між з 2014-2022 рр. в Україні зросла кількість міжнародних інноваційних компаній, що працюють у сфері управління активами. Окрім наведеного, події Революції гідності 2013-2014 років, антитерористичної операції / ООС на Сході України, пандемії коронавірусу та повномасштабного військового вторгнення російської федерації сприяли розвитку руху доброчинності в Україні. Зокрема, зусиллями волонтерів та меценатів здійснювався та здійснюється збір коштів на придбання бронезилетів та касок для військових, підтримки цивільних та відбудови пошкодженого майна, закупівлі окремих видів зброї та медичної техніки тощо.

Одним із прикладів ендавмент-фондів в Україні є «Фонд розвитку Інституту міжнародних відносин», який заснований як благодійна організація ще у 2013 році. Переважними інвесторами Фонду є викладачі, студенти та випускники університету. Завдяки отриманим від використання основного капіталу відсоткам покращено інфраструктуру інституту, запроваджено гранти та стипендії для викладачів і студентів.

Також досвід створення ендавмент-фондів є у Києво-Могилянській академії та Українському католицькому університеті, які за рахунок фандрейзингових та інформаційних заходів здійснюють збір коштів на конкретні цілі, зокрема покращення матеріально-технічної бази (будівництво нових корпусів чи ремонт існуючих), заснування стипендіальних програм для студентів, викладачів та аспірантів, проведення наукових досліджень [10, с. 17].

Певний досвід створення ендавмент-фондів є й у сфері охорони здоров'я. Наприклад, відповідний благодійний фонд заснований при Національному інституті серцево-судинної хірургії імені М. М. Амосова. Такий підхід використовують низка медичних закладів, однак форма використання підходу залучення коштів до благодійного фонду таких установ, на жаль, є такою, що не сприяє розвитку доброчинності. Відповідні внески до благодійних фондів перетворюються фактично в обов'язкові внески, що зустрічає розчарування з боку суспільства в інструментах доброчинності як форми позабюджетної підтримки закладів соціального призначення.

Натомість, за кордоном практика використання ендавмент-фондів значно популярніша. Так у Сполучених Штатах Америки капіталізація 89 найбільших ендавментів американських університетів перевищує 400 млрд дол. США, майже чверть з яких акумулюють Гарвард, Єль, Принстон та Стенфорд. Причому, ендавмент окремих університетів (наприклад, Гарварду) уже у 2014 році перевищував ВВП половини країни у світі.

Зауважимо, що формування ендавменту тут має власні традиції. Як правило, основна частина капіталу формується з одноразових пожертв, для чого благодій-

ник може створити навіть окремий іменний фонд для підтримки конкретних напрямів, виплати грантів чи стипендій. Крім того, з метою залучення коштів, заклади освіти навіть надають меценатам почесні статуси або посади після виходу на пенсію. Кампанії із залучення коштів фактично перетворюються в змагання між закладами освіти.

Має місце практика й формування капіталу ендавмент-фонду за рахунок спадкового майна, коли фізичні особи передають частину власного майна за заповітом тому чи іншому закладу.

У Європі практика ендавмент-фондів використовується, хоча є менш поширеною, ніж у США. Значні фонди в Європі мають такі заклади освіти, як: Технічний університет Цюриха (ETH Zurich), Центрально-Європейський університет у Будапешті (Central European University), Оксфорд (University of Oxford) та Кембридж (University of Cambridge) у Великій Британії [11, с. 56].

Отже, завдяки цьому інституту, заклади вищої освіти мають можливість формувати освітні програми з урахуванням потреб бізнесу, а бізнес – впливати на якість освіти майбутніх працівників. Лікарні та поліклініки можуть формувати мережі пацієнтів з ряду працівників різних компаній, які, з метою належного медичного обслуговування для свого персоналу та членів їхніх сімей, мають змогу виступати в ролі благодійників [3, с. 134].

Імплементуючи зазначені вище особливості практики функціонування ендавмент-фондів за кордоном, та беручи до уваги передумови, що існують наразі в Україні, серед яких – активізація рухів доброчинності, збільшення бюджетного дефіциту, роботизація економіки, накопичення та формування ендавментів може стати своєрідною гонкою закладів та установ соціального призначення за благодійними внесками, що, з одного боку, підвищить конкуренцію між ними, а з іншого – сприятиме активізації живої економіки за рахунок інвестування таких грошей компанією з управління активами.

Видається, що розвиток такого інструменту можливий у комплексі з іншими заходами податкового характеру, які зроблять доброчинність не просто інструментом підтримки закладів соціального призначення, але й елементом реального народовладдя та детінізації економіки [12, с. 46].

Перспективною в цьому аспекті є ідея відсоткової філантропії – інвестування частини податку на доходи фізичної особи, на діяльність відповідних громадських організацій чи благодійних фондів. Значна кількість країн Східної та Центральної Європи вже запровадили відповідний механізм. Зокрема, в Угорщині відсоткову філантропію запроваджено з 1996 року, у Словаччині – з 2003 року, у Литві, Румунії та Польщі – з 2004 року і в Молдові – з 2017 року [3, с. 135].

Впровадження відповідної практики в Україні стимулюватиме розвиток доброчинності, адже громадяни фактично розпоряджатимуться грошима, які вони й так сплачують як податок, а також сприятиме детінізації економіки, оскільки можливість підтримувати заклади та установи соціального призначення напряму буде формою прямого контролю за тим, куди витрачаються податки.

Варти уваги, у контексті прискорення процесу формування та популяризації ендавмент-фондів в Україні, з урахуванням зарубіжного досвіду, є пропозиції

О. Белова [11, с. 50-62]. Серед інших, автор визнає ключовими наступні ідеї: внесення змін до Податкового й Бюджетного кодексів щодо надання дарувальникам податкових преференцій і державних пільг для забезпечення довгострокового використання цільового капіталу; використання певної частини процентів за депозитом на поповнення основної суми ендаументу, з метою унеможливлення втрат унаслідок інфляції; дотримання консервативної стратегії інвестування, якій притаманний низький ризик щодо розміщення коштів; забезпечення прозорої підвітності й відкритості благодійного сектору, що підвищить довіру меценатів та інвесторів.

Висновки. Отже, проаналізувавши практику використання ендавмент-фондів як унікального інструменту доброчинності в Україні та за кордоном, дослідивши сутність його юридичної природи та специфіку правового регулювання, зазначимо, що ендавмент-фонди є досить перспективним напрямком позабюджетної підтримки закладів освіти, науки, охорони здоров'я та культури в Україні та елементом реального народовладдя. Прискорення процесу формування ендавмент-фондів реально сприятиме формуванню «ринку доброчинності»: заклади та установи будуть, фактично, змагатись за свого мецената, що сприятиме підвищенню конкуренції між ними та активізуватиме економіку за рахунок інвестування таких грошей компанією з управління активами.

Використані джерела:

1. Рисін М. В. Джерела формування капіталу ендавмент-фонду вищого навчального закладу. *Економіка та управління національним господарством*. 2015. Вип. 2 (112). С. 123-127.
2. Нарис про відбудову України. [Електронний ресурс] URL : <https://voxukraine.org/narys-pro-vidbu-dovu-ukrayiny/>. (дата звернення: 10.06.2022)
3. Мокін Б. Ендавмент-фонд як альтернативне джерело для підвищення фінансової стійкості вищого навчального закладу. *Вісник ХНУ*. 2012. № 2. С. 131-135.
4. Що таке ендаумент. [Електронний ресурс] URL : <http://iirfund.org/about/endorment>.
5. Податковий кодекс України. (редакція від 09.06.2022). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>. (дата звернення: 10.06.2022)
6. Закон України «Про вищу освіту» (редакція від 09.06.2022). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#n805>. (дата звернення: 10.06.2022)
7. Лебеда Т. Б. Вплив освіти на економічну динаміку в Україні. *Економіка і прогнозування*. 2014. № 4. С. 110-121.
8. Закон України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» (редакція від 02.16.2022). URL : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/5073-17>. (дата звернення: 10.06.2022)
9. Дмитришин М. В. Ендавменти у вищих навчальних закладах: проблеми та перспективи. *Фінанси, грошовий обіг, кредит*. 2017. № 34. С. 233-241.
10. Рябков К., Покідіна В. Ендавмент у вищій освіті: світова практика та українське сьогодні. *Популярна економіка: ціна держави*. 2015. № 34. 18 с.
11. Белов О. Ендавмент як нова форма забезпечення стабільності фінансування наукових досліджень в Україні. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2017. № 4. С. 50-62.

12. Гернего Ю. О. Ендавмент-технології людського розвитку в Україні. *Вісник Хмельницького університету управління та права*. 2017. № 3. С. 45–48.

References:

1. Rysin, M. V. (2015) Dzherela formuvannya kapitalu endavment-fondu vyshchoho navchalnoho zakladu. *Ekonomika ta upravlinnia natsionalnym hospodarstvom – Economics and management of the national economy, issue 2 (112)*, 123–127. [in Ukrainian].
2. Narys pro vidbudovu Ukrainy. N. d. N. p. URL : <https://voxukraine.org/narys-pro-vidbudovu-ukrayiny/>. [in Ukrainian].
3. Mokin, B. (2012) Endavment-fond yak alternatyvne dzherelo dlia pidvyshchennia finansovoi stiikosti vyshchoho navchalnoho zakladu. *Visnyk KhNU - Bulletin of KhNU*, 2, 131–135. [in Ukrainian].
4. Shcho take endavment. N. d. N. p. URL : <http://iifund.org/about/endowment>. [in Ukrainian].
5. Podatkovi kodeks Ukrainy. (redaktsiia vid 09.06.2022). (2022) N. p. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>. [in Ukrainian].
6. Zakon Ukrainy «Pro vyshchu osvitu» (redaktsiia vid 09.06.2022). (2022) N. p. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#n805>. [in Ukrainian].
7. Lebeda, T. B. (2014) Vplyv osvity na ekonomichnu dynamiku v Ukraini. *Ekonomika i prohnozuvannya – Economics and forecasting*, 4, 110–120. [in Ukrainian].
8. Zakon Ukrainy «Pro blahodiinu diialnist ta blahodiini orhanizatsii» (redaktsiia vid 02.16.2022). (2022) N. p. URL : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/5073-17>. [in Ukrainian].
9. Dmytryshyn, M. V. (2017) Endavmenty u vyshchykh navchalnykh zakladakh: problemy ta perspektyvy. *Finansy, hroshovyi obih, kredyt – Finance, money circulation, credit*, 34, 233–241. [in Ukrainian].
10. Riabkov, K., Pokidina, V. (2015) Endavment u vyshchii osviti: svitova praktyka ta ukraïnske sohodennia. *Populiarna ekonomika: tsina derzhavy - Popular economy: the price of the state*, 34, 18. [in Ukrainian].
11. Bielov, O. (2017) Endavment yak nova forma zabezpechennia stabilnosti finansuvannya naukovykh doslidzhen v Ukraini. *Visnyk Ternopilskoho natsionalnoho ekonomichnoho universytetu - Bulletin of Ternopil National Economic University*, 4, 50–62. [in Ukrainian].
12. Herneho, Yu. O. (2017) Endavment-tekhnologii ljudskoho rozvytku v Ukraini. *Visnyk Khmelnytskoho universytetu upravlinnia ta prava - Bulletin of Khmelnytsky University of Management and Law*, 3, 45–48. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 10.06.2022

Kuliasha M., Lecturer of the Department of Information, Economic and Administrative Law in National Technical University of Ukraine «Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute» (Kyiv, Ukraine)

LEGAL REGULATION OF THE ENDOWMENT FUND AS A TOOL OF CHARITY: CURRENT STATE AND PROSPECTS

An important issue is the change in the structure of the domestic economy, which involves the transition from raw materials to technological economy. However, for Ukraine, the implementation of such experience is complicated by the state budget deficit, the growth

of which in the ongoing war and mass destruction is inevitable. At the present stage, one of the alternative tools for raising funds for educational, scientific and cultural activities is the creation of endowment funds. Simply put, an endowment fund should be understood as a trust fund created for non-commercial purposes, such as funding for education, culture, medicine, etc. The Endowment Fund as a legal institution is quite similar to a charitable foundation, but its legal nature and mechanism of use are different, which makes it unique.

First, the endowment is a certain capital, consisting of money, securities, the value of other property provided by individuals and / or legal entities-benefactors.

Second, the philanthropist gains financial stability and institutional capacity by obtaining a guaranteed passive income from the use of fixed capital.

Third, the increase in capital is provided by the relevant professional asset management company - a bank or non-bank financial institution, which determines the priority areas of investment. At present, funding for education, science, health and culture is largely budget-funded. It should be noted that endowment funds are currently an interesting tool for charity, which can be an important tool for extra-budgetary support of educational, scientific, health and cultural institutions.

Meanwhile, the introduction and dissemination of such practices in Ukraine still requires intensifying the efforts of the state, business representatives and relevant institutions and agencies.

Keywords: automation of technologies; the concept of "endowment"; endowment funds; charitable foundations; domestic practice of using endowments; interest philanthropy.

DOI: 10.33766/2524-0323.98.34-42

УДК: 341.645

Кухарчук А. М., доктор філософії в галузі права, старший викладач кафедри інформаційного, господарського та адміністративного права НТУУ «Київський політехнічний інститут імені Георгія Сікорського» (м. Київ, Україна)

e-mail: kukharchuk.anastasiia@iil.kpi.ua

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-7576-5188>

ВПЛИВ ПРАКТИКИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ НА ДІЇ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ЯК КРАЇНИ-АГРЕСОРА ПРОТИ УКРАЇНИ

Статтю присвячено дослідженню значення практики Європейського суду з прав людини та агресії російської федерації щодо України з 2014 року й до сьогодні, зокрема і вторгнення російських військ на територію України 24 лютого 2022 року. Зроблено висновок, що дії країни-агресора можна вважати такими, які підпадають під трактування категорії «суспільна небезпека», під яким практика Європейського суду з прав людини розуміє виняткову кризову ситуацію або надзвичайну ситуацію, яка впливає на все населення і становить загрозу для усталеного життя громади, що формує державу. Вторгнення російських військ на територію України стали наслідком виникнення гуманітарних катастроф, знищення об'єктів військової та цивільної інфраструктури, житлових будинків, а основне – порушення права на життя, регламентоване Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод від 1950 р. та Конвенцією проти